

DONASTEDENBOUW

**STUDIO —
BEREIKBAAR**

**Strategy
Unit**

Technische ruimtelijke verkenningen Powerportregio Moerdijk

Publiekssamenvatting

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Gezamenlijke aanpak noodzakelijk	5
3. Belangrijkste conclusies uit het onderzoek	6
4. Strijd om ruimte	8
A - Lokale leefbaarheid wordt bedreigd B - Concurrentiepositie industriegebieden staat onder druk C - Aanlanding wind op zee vergroot de mogelijkheden voor de industrie	
5. Locaties buiten de regio lossen ruimtevraag niet op	10
6. Advies technische ruimtelijke verkenningen	12

1. Inleiding

In de Powerport regio Moerdijk (gemeenten Geertruidenberg, Drimmelen en Moerdijk) moet ruimte worden gevonden voor de energietransitie en groei van bedrijvigheid. Dat hebben Rijk en regio besloten tijdens het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL) ¹ op 11 juni jl. Deze ruimte is nodig voor de aanleg van nieuwe energie-infrastructuur, kabeltracés door buitengebied, de groei en verduurzaming van haven en industrie in Moerdijk en uitbreiding in het Amergebied in Geertruidenberg.

¹) Jaarlijks spreken Rijk en Regio tijdens de Bestuurlijke Overleggen (BO's) Leefomgeving over de uitvoering van de grote ruimtelijke opgaven en daarover afspraken te maken.

Samenvatting technische ruimtelijke verkenning

In opdracht van Rijk, provincie en gemeenten is een technische ruimtelijke verkenning uitgevoerd. Hierin is onderzocht welke ruimte vraag er ligt in de Powerport regio. Ook is onderzocht of deze moet landen in de regio of ook ergens anders in het land kan komen. De technische verkenning is op 15 april 2025 gepubliceerd en is de basis geweest voor het besluit dat tijdens het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL) op 11 juni 2025 genomen is. Dit document is een samenvatting van de technische verkenning.

[†] In de beleidsstukken van Rijk en provincie (zoals het Voorontwerp Nota Ruimte, het Programma Energie Hoofdstructuur en het RuimtelijkVoorstel van Brabant) vervult Powerport regio Moerdijk een sleutelrol om te komen tot een sterker, schoner en onafhankelijke Nederland.

Om te zien hoeveel berichten van Omroep Brabant

Zondag 16 februari, 09:00 • Aangepast maandag 17 februari, 15:10

Havendirecteur slaat alarm: gebrek aan stroom bedreigt toekomst Moerdijk

Het Rijk moet snel knopen doorhakken om de problemen op het elektriciteitsnet op te lossen. Anders dreigen bedrijven rond het havengebied van Moerdijk vast te lopen. Dat zegt topman Paul Drix van Port of Moerdijk. Hij schaaft zich daarmee achter de noodkreet van de Zuid-Hollandse politiek die onlangs groot alarm sloeg over de krimpende industrie rond de haven van Rotterdam.

BN DeStem 10 mei 2023

Moerdijkse Bode 14 juni 2023

Belangrijke rol voor Powerport Moerdijk

Bevrijd als een van de meest planologische land van 2020, heeft de Powerport Moerdijk een belangrijke rol te spelen in de energietransitie. Het is de enige plek waar de elektriciteitsnetten van de Rijksoverheid en de provincie Brabant samen komen. Dit maakt de Powerport Moerdijk een belangrijke plek voor de energietransitie.

NOS Nieuws • Vrijdag 13 december 2019, 01:47

Regeringsleiders spreken af: EU in 2050 klimaatneutraal

Roep om integrale aanpak voor energievraagstuk 'DE ENERGIETRANSITIE VINDT HIER PLAATS'

De energietransitie vindt hier plaats. Het is de enige plek waar de elektriciteitsnetten van de Rijksoverheid en de provincie Brabant samen komen. Dit maakt de Powerport Moerdijk een belangrijke plek voor de energietransitie.

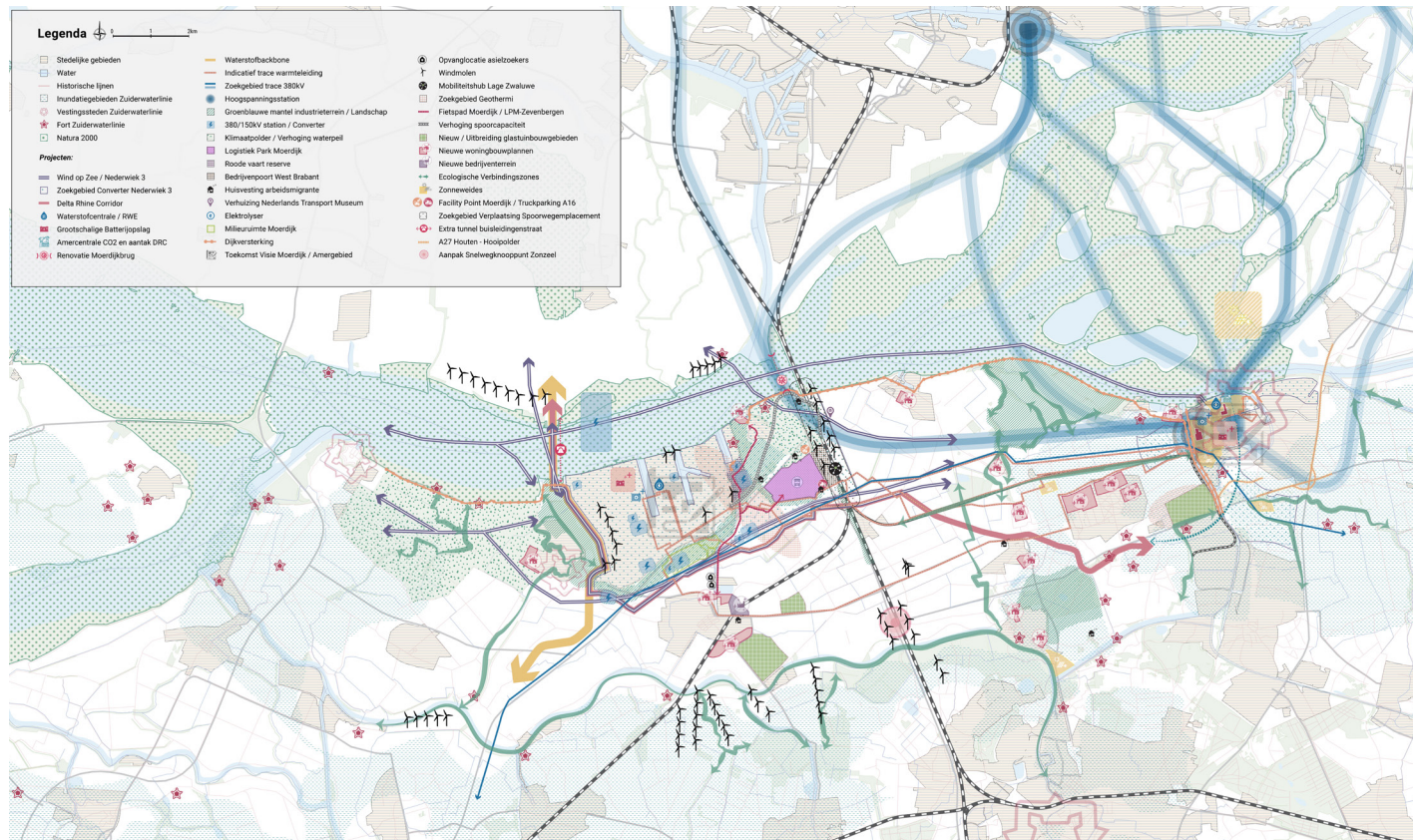
2. Gezamenlijke aanpak noodzakelijk

De technische verkenning laat zien dat het noodzakelijk is dat alle partijen samenwerken. Hiermee voorkom je dat stukje bij beetje verschillende projecten apart van elkaar een plaats moeten vinden in de regio. Dit heeft grote nadelen. Het zorgt ervoor dat vanuit ieder project nieuwe afspraken moeten worden gemaakt met de omgeving. Bij een goede samenwerking is dat niet nodig. Rijk en regio kunnen dan samen goede afspraken maken voor het verbeteren van bijvoorbeeld de brede welvaart¹ in de gehele Powerport regio. Daarnaast functioneren de

haven- en industrieterreinen in de Powerport regio beter wanneer er goed wordt samengewerkt.

De overheidspartijen die het onderzoek hebben laten uitvoeren, hebben de belangen van alle partijen meegenomen in het onderzoek. In deze fase was inspraak van bewoners en bedrijfsleven nog niet aan de orde.

1) Brede Welvaart is een term om aan te geven dat het niet alleen gaat om economische groei. Maar ook om andere factoren die belangrijk zijn voor mensen, zoals gezondheid, onderwijs, milieu, sociale relaties, en vrije tijd.

† Veel ruimtevragers kijken naar Powerport regio Moerdijk. In februari 2024 identificeerden we meer dan 40 projecten die hier naar ruimte zoeken. Van concrete plannen, tot abstracte onderzoeken en voorzichtige verkenningen. Als alle projecten hun eigen logica volgen dreigt verlies van leefbaarheid. Daarom kijken we in de Powerport naar de samenhang tussen alle projecten.

3. Belangrijkste conclusies uit het onderzoek

Uit de technische verkenning ² is het volgende gebleken:

- Op de bestaande haven- en industrieterreinen in de Powerport regio passen nu niet alle benodigde projecten op het gebied van energie en (circulaire ³) economie.
- Wanneer je de projecten op één plaats samenvoegt, zorgt dat voor een beter werkend systeem en kost het minder geld. Bovendien verspreid je de overlast niet. De Powerport regio Moerdijk heeft kwaliteiten die maar op weinig plekken in Nederland zo bij elkaar te vinden zijn. Het gaat bijvoorbeeld om de aanwezigheid van energie, verschillende mogelijkheden voor vervoer (spoor, wegen, water met verbinding naar zee en pijpleidingen) en grootschaligheid. Het gebied heeft ook een hoge milieucategorie ⁴, dat wil zeggen dat er al belastende industrie aanwezig is. Meer informatie hierover staat onder punt 5. Er is bekeken of het mogelijk is een nieuw gebied aan te wijzen ergens anders in Nederland. Maar dit kost meer geld, omdat je daar alle voorzieningen moet aanleggen die in Moerdijk en in Geertruidenberg al aanwezig zijn.
- Als je alle projecten wil uitvoeren (infrastructuur voor energie, ruimte voor de industrie om te verduurzamen en voor (circulaire) economie), moet het haven- en industriegebied in Moerdijk en het Amerterrein in Geertruidenberg dus uitbreiden. Dit zet de leefbaarheid in de gemeenten in de Powerport regio onder druk. Daardoor kunnen het Haven- en Industriegebied Moerdijk (HiM) en het Amergebied onder de huidige omstandigheden niet groeien. Niet in vierkante meters en ook niet in belasting door geluid, geur, trillingen en andere hinder.

2) De basis voor het onderzoek zijn bestaande prognoses, ramingen en plannen. Het onderzoek is gebaseerd op het Programma Energie Hoofdstructuur, inclusief Nederwiek 3 en VAWOZ (KGG) van het Rijk, behoefte- en ramingen van bedrijventerreinen van Noord-Brabant, bestaande plannen van de gemeenten Moerdijk, Drimmelen en Geertruidenberg, ramingen van het Planbureau voor de Leefomgeving voor circulaire economie en Magazine feiten en cijfers Brabantse Bedrijventerreinen 2024.

3) De Rijksoverheid werkt samen met het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en andere overheden aan een duurzame economie voor de toekomst. In deze circulaire economie bestaat bijna geen afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt. In het Nationaal Programma Circulaire Economie staat wat nodig is voor een circulair Nederland in 2050.

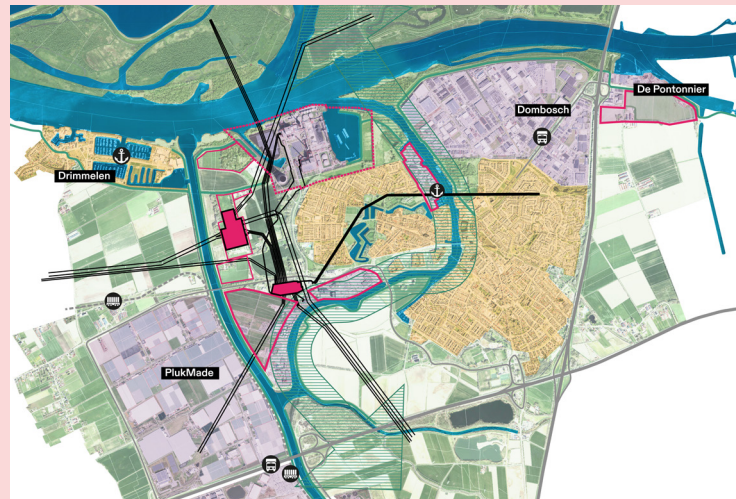
4) Milieucategorie is een vakterm uit de planologie en milieukunde in Nederland. Het is een classificatie van de belasting die een (bedrijfs)activiteit kan leggen op het milieu. De classificatie is ontworpen door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en bestaat uit zes categorieën: 1 tot en met 6. Hoe hoger de klasse, hoe intensiever de belasting van het milieu

- De omwonenden houden zorgen over de leefbaarheid. Nieuwe voorzieningen aanbieden als compensatie voor overlast is geen oplossing. Door nieuwe vragen van bedrijven om ruimte zijn eerder afgesproken compensatie maatregelen al moeilijk uitvoerbaar. Daarom zijn structurele maatregelen nodig die de brede welvaart in de regio verbeteren.
- Het gebied wordt op dit moment grotendeels benut voor land- en tuinbouw. Elke transitie leidt dan ook tot verlies van waardevolle land- en (glas) tuinbouwgronden. Het verlies is tijdelijk vanwege werkzaamheden of definitief vanwege gebruik van de ruimte.

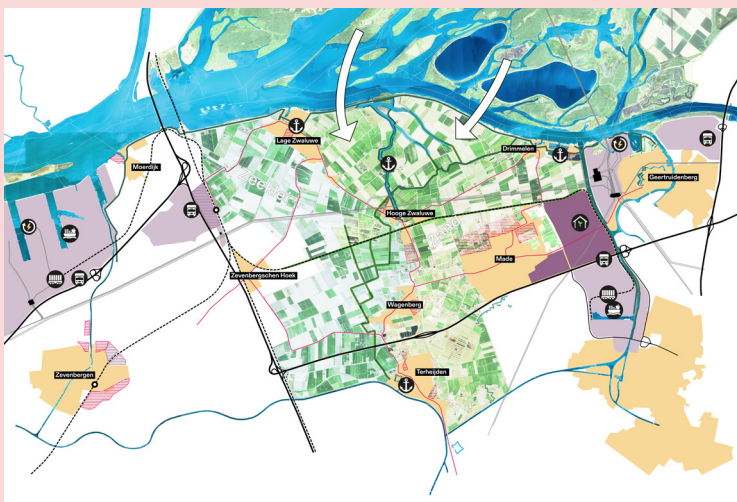
Haven- en Industriegebied Moerdijk

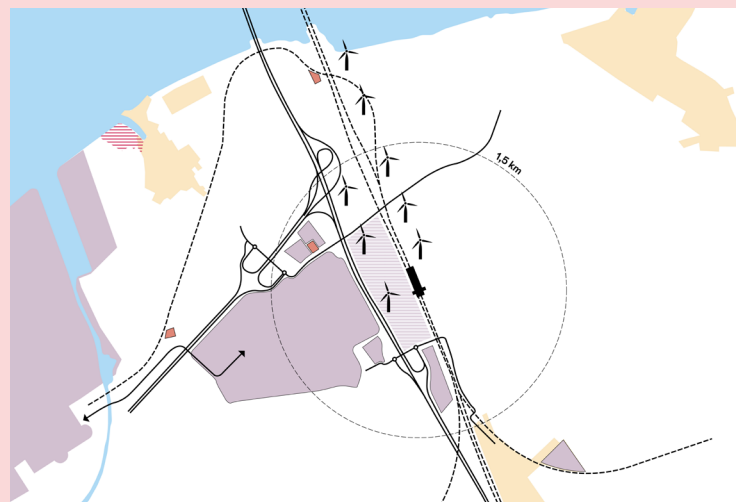
Amergebied

Open dorpenlandschap

Stationsgebied Lage Zwaluwe

† Verdiepende schouw langs 4 deelgebieden: direct beschikbaar ruimte-aanbod is er nauwelijks in de Powerport regio Moerdijk. Niet fysiek maar ook niet in milieuruimte.

4. Strijd om ruimte

De leefbaarheid en de versterking van de concurrentiepositie van de Powerport regio Moerdijk zijn allebei belangrijk. Om alle gewenste economische activiteiten toe te laten moet de Powerport regio Moerdijk groeien. Maar als we de regio leefbaar willen houden, moet er juist worden afgesproken waar de grens aan groei van de Powerport regio ligt. Anders blijft de discussie over leefbaarheid terugkomen. Het is dus niet makkelijk om keuzes te maken. Maar het is wel belangrijk om snel een beslissing te nemen: in 2026 moet een besluit vallen over de voorkeurslocatie van POM 380 kV, een hoogspanningsstation en een besluit over de aanlanding van energie van Wind op Zee in Moerdijk. Deze ontwikkelingen zullen veel andere economische activiteit aantrekken en hebben grote gevolgen voor de agrarische sector en voor de bewoners in het buitengebied

A - Lokale leefbaarheid wordt bedreigd

Om alle plannen en wensen voor de vestiging van nieuwe activiteiten te laten doorgaan, zou het HiM en Amergebied Geertruidenberg flink moeten uitbreiden. Dat betekent ook meer geluid, meer effecten voor het milieu, meer verkeer en meer risico's voor de veiligheid van omwonenden. De vraag wat de toekomst van het dorp Moerdijk is, komt sinds het ontstaan van het HiM steeds sterker terug. Bewoners van het dorp Moerdijk hebben een visie opgesteld over de leefbaarheid. Zij willen dat de Moerdijkregeling in ere wordt hersteld als een nieuwe ontwikkeling over de 'rode lijn' gaat (de huidige begrenzing van het haven- en industrieterrein, exclusief Roodde Vaart-reserve). De Moerdijkregeling is een vangnetregeling om de woning te kunnen verkopen. Ook zeggen de bewoners behoefte te hebben aan een vertrekregeling als blijkt dat er geen toekomstperspectief voor het dorp is.

Ook in het Amergebied van Geertruidenberg, is er sprake van een soortgelijke situatie. De stad en de energievoorzieningen liggen dicht tegen elkaar aan. Bovendien hebben uitbreidingen effect op landbouwgronden en natuur. Daar komt nog de waterveiligheid bij: afhankelijk van de locatie die wordt gekozen zullen waterbergingsgebieden nodig zijn.

B - Concurrentiepositie industriegebieden staat onder druk

De bestaande industrie op het HiM heeft op korte termijn ruimte nodig voor de overgang naar noodzakelijke verduurzaming. Als die er niet komt, bestaat het risico dat het havengebied aan concurrentiekracht verliest en dat bedrijven vertrekken. Verder is er, in verband met de aanlanding van Nederwiek 3 (wind op zee), grote behoefte aan duidelijkheid over de mogelijke plaatsing van een converter⁵ in de Powerport regio. In het Amergebied is met het 380kV-station de hoofdinfrastructuur hiervoor al aanwezig⁶.

5) Een converter (omvormer) zet stroom die van de windparken op zee komt om naar stroom die geschikt is voor het hoogspanningsnet.

6) Afwegingen die hierbij gemaakt moeten worden, zijn bijvoorbeeld: passen we in de gebiedsgerichte uitwerking alleen de converter in of komt er een aanvullend programma rondom het Amergebied? En wat is de positie van het RWE-terrein en de rol van RWE?

De ruimtevraag betreft daarnaast de aanleg van een 380 kV-station bij het HiM, aanlanding van wind op zee (Geertruidenberg en HiM) en faciliteiten zoals truckparkings en migrantenhôtels. Dat staat nog los van de bijkomende vraag naar capaciteit op het spoor, wegen en maatregelen voor waterveiligheid.

Voor de lange termijn (2030 - 2050) is de vraag welke rol de Powerport regio Moerdijk speelt in de nationale en regionale ambities voor de energie- en grondstoffentransitie.

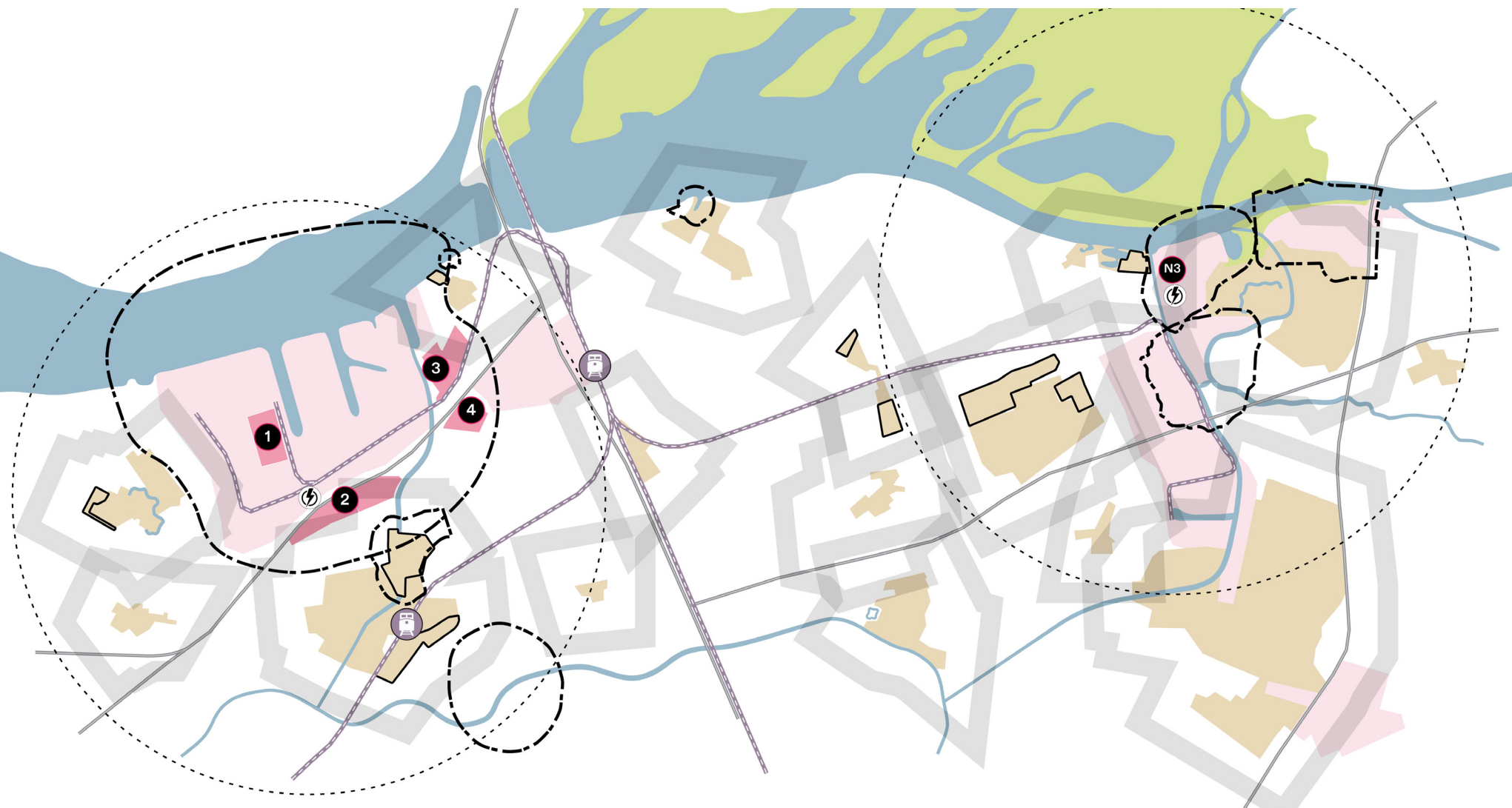
Alle bedrijven die nu gevestigd zijn op het HiM vallen binnen de doelgroep die de haven noemt in zijn strategie. Met de ruimtedruk die nu bekend is, wordt bekeken of scherpere keuzes te maken zijn voor de toekomst. Bedrijven actief uitplaatsen is op korte termijn geen oplossing: er zijn geen alternatieve locaties beschikbaar, de looptijden van dergelijke processen zijn lang en de kosten hoog.

C - Aanlanding wind op zee vergroot de mogelijkheden voor de industrie

Zowel op nationaal als provinciaal niveau zijn er ambities voor de energietransitie, grondstoffentransitie (hergebruik van materialen) en klimaat. De Powerport regio Moerdijk wordt in verschillende beleidsdocumenten⁷ aangewezen als locatie om die ambities waar te maken. Het gaat hierbij om de opgave voor de periode 2030-2050. Hoeveel ruimte daar precies mee is gemoeid, is nog niet te bepalen. Hoe meer voorzieningen er in de Powerport regio te vinden zijn, hoe aantrekkelijker het gebied wordt voor bedrijven. Voorbeelden van zulke voorzieningen zijn een nieuw en groot 380kV-station op het HiM, gekoppeld aan de bestaande en geplande productie van waterstof. Daarbij speelt de Delta Rhine Corridor een belangrijke rol: een grootschalig project om waterstof en CO₂ via buisleidingen te vervoeren tussen de Rotterdamse haven en het Rijnlandgebied in Duitsland. Bovendien staat het HiM in directe verbinding met de zee. De industrie die ruimte zoekt speelt ook een rol in de grondstofpolitiek: het behoud van strategische edelmetalen in de Nederlandse economische 'kringloop'.

Uitbreiding betekent in alle gevallen dat landbouwgronden, glastuinbouw, boerenerven en/of dorp(en) en bestaand industrieterrein een andere bestemming krijgen.

7) Programma Energie Hoofdstructuur, Voorontwerp Nota Ruimte, Ruimtelijk Voorstel Brabant, Verstedelijkingsstrategie Brabant.

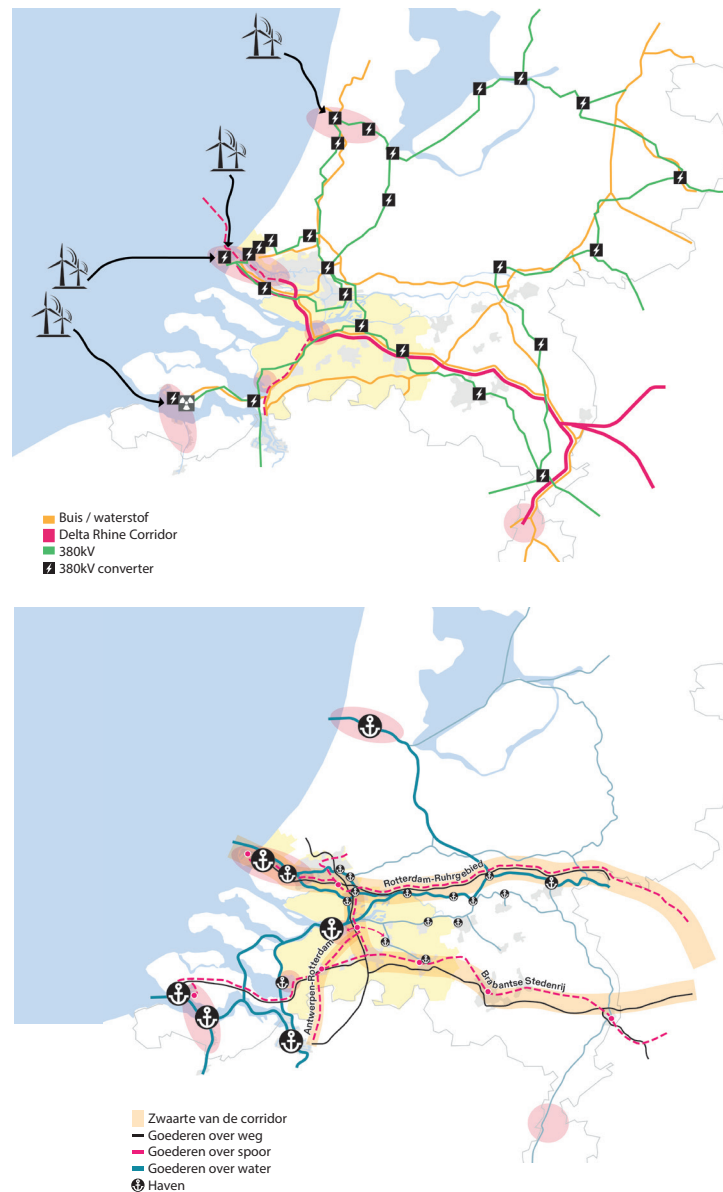

† Voor de Powerport regio Moerdijk is er een grote ruimtevraag. Dit gaat over projecten voor energie (denk aan: 380kV station, aanlanding Wind op Zee), over ruimte voor verduurzaming van de industrie en over waterberging.

5. Locaties buiten de regio lossen ruimtevraag niet op

In het onderzoek is naar alternatieve locaties buiten de Powerport regio Moerdijk gekeken. Daarover valt het volgende te zeggen:

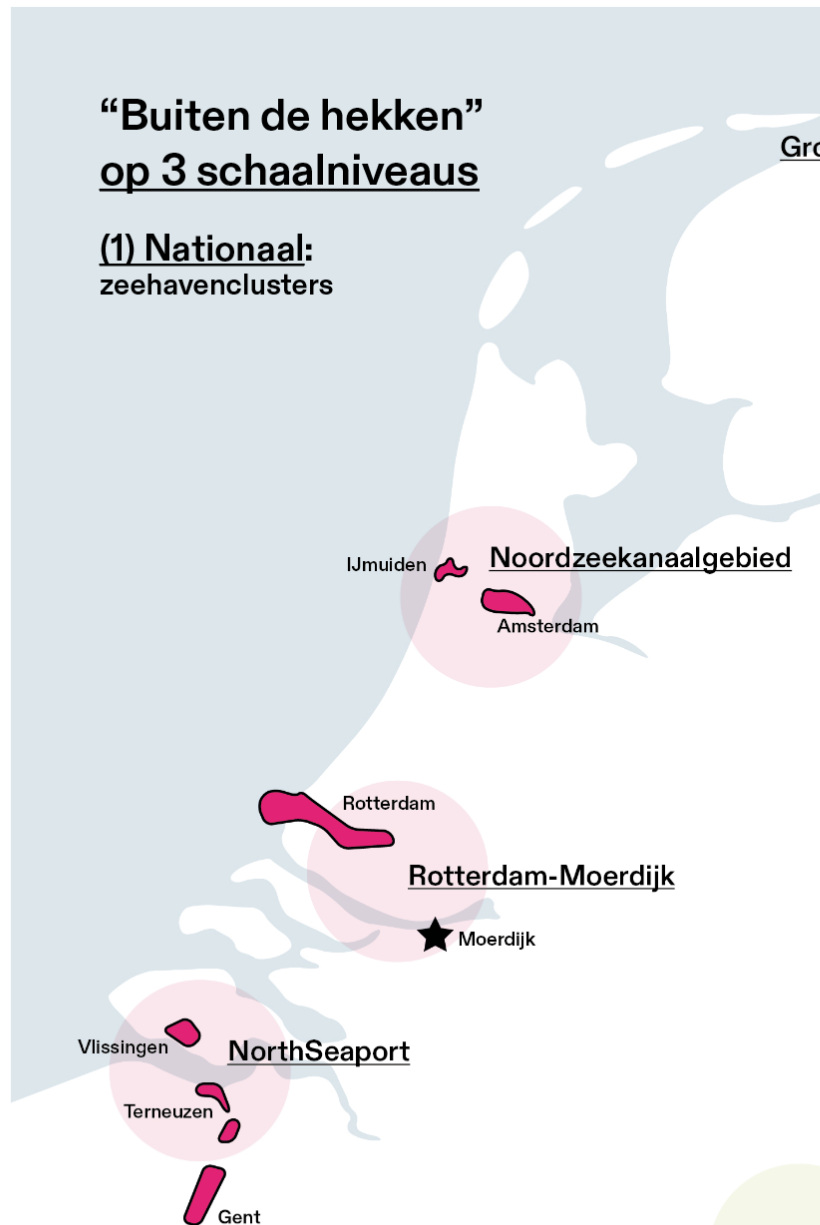
- Powerport regio Moerdijk heeft unieke kwaliteiten. Het gebied is bereikbaar over zee, spoor, weg en met pijpleidingen. Het heeft terreinen met een hoge milieucategorie (5 en 6, dat betekent dat de terreinen geschikt zijn voor bedrijven met een potentieel grote milieubelasting). De Powerport regio heeft bovendien een energie-infrastructuur die aanknopingspunt is voor uitbreiding en aanlanding. Nederland kent maar vier andere locaties die over deze kwaliteiten op het gebied van energie en industrie beschikken.
- Landelijk is een onderzoek gaande naar industrie in zeehavens. Eerste resultaten laten zien dat de andere industriegebieden in zeehavens kampen met dezelfde problemen als in Moerdijk. In algemene zin hebben ze te weinig ruimte beschikbaar om aan de vraag te voldoen. Alleen industriecluster Noord-Nederland lijkt vooralsnog geen ruimtegebrek te kennen.
- Delen van het programma verplaatsen werkt niet optimaal. Dat heeft te maken met de koppeling van aanlanding aan het 380kV-station en vandaar aan infrastructuur. Het rendement wordt dan kleiner en de overlast wordt verdeeld over meerdere gebieden. Het aantal gebieden waar je kunt zoeken in de regio is ook beperkt omdat bedrijven afhankelijk zijn van infrastructuur als water, weg, spoor en kabels en leidingen.
- Samen met de Drechtsteden, de Stedelijke Regio West-Brabant en Stedelijke Regio Breda-Tilburg is de afgelopen tijd onderzocht of er alternatieve locaties te vinden zijn in de regio. In de eerste plaats is gekeken naar de energieopgaven. Daarvoor blijken - behalve voor energieopslag - geen andere plekken te zijn in de regio die dezelfde kwaliteiten hebben als de Powerport regio Moerdijk. In de tweede plaats gaat het om de ruimtevraag voor de industrie. Daarvoor is het antwoord wat genuanceerder:
 - Op bestaande bedrijventerreinen met milieucategorie 5 is geen substantiële ruimte beschikbaar. Bovendien is het HiM de enige locatie in Brabant waar categorie 6 mogelijk is.
 - Voor bestaande en nieuwe 380kV-stations op het hoogspanningsnet zijn potentiële locaties.
 - Op andere locaties ontbreekt de ruimte voor grootschalige onderdelen van het programma uit de Powerport regio Moerdijk. Dat komt met name doordat zij in de buurt van stedelijk gebied liggen en doordat er onvoldoende transportmogelijkheden zijn (zoals over water, weg en spoor).
 - In de regio's West-Brabant West en de Stedelijke Regio Brabant-Tilburg bestaat de wens om bedrijventerreinen met weinig toegevoegde waarde te verbeteren door bedrijven op het gebied van circulaire economie te laten vestigen. Maar wat steden als Tilburg, Waalwijk en Oosterhout zouden kunnen opnemen, is te weinig om verlichting te brengen in de Powerport regio Moerdijk.

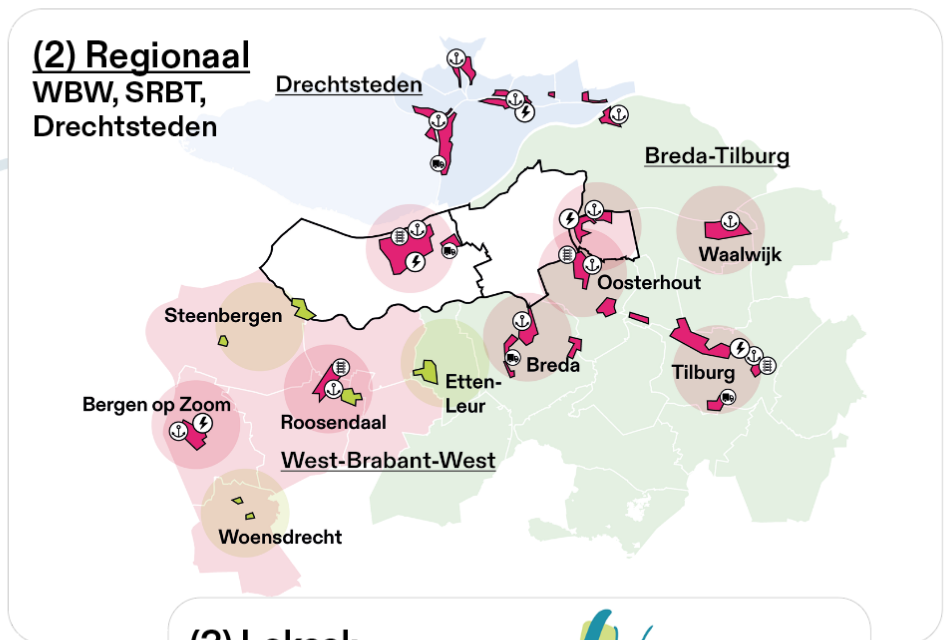
† Voor ruimtevragers op het gebied van industrie, circulaire economie en energie ligt de Powerportregio Moerdijk zeer gunstig: Het is een zeehaven, direct verbonden met spoor, snelwegen en pijpleidingen.

“Buiten de hekken” op 3 schaalniveaus

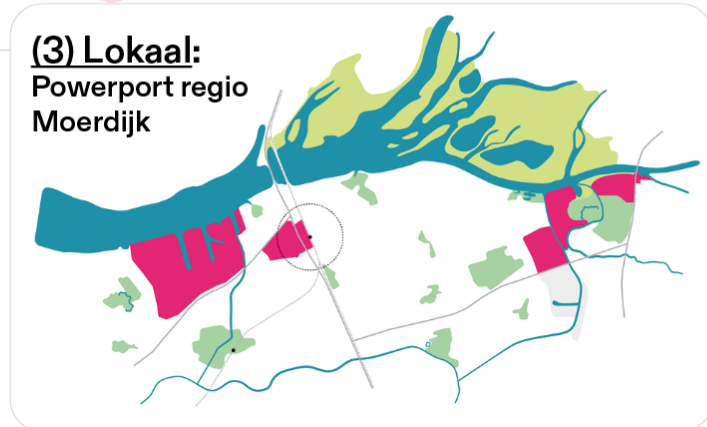
(1) Nationaal: zeehavenclusters

(2) Regionaal WBW, SRBT, Drechtsteden

(3) Lokaal: Powerport regio Moerdijk

 Chemelot

† We hebben de ruimtevraag op drie schaalniveaus onderzocht: Wat kan in andere zeehavens zoals Rotterdam of Vlissingen? Wat kan elders in de regio? En welke ruimtevragers moeten onvermijdelijk een plek krijgen in de Powerport regio Moerdijk?

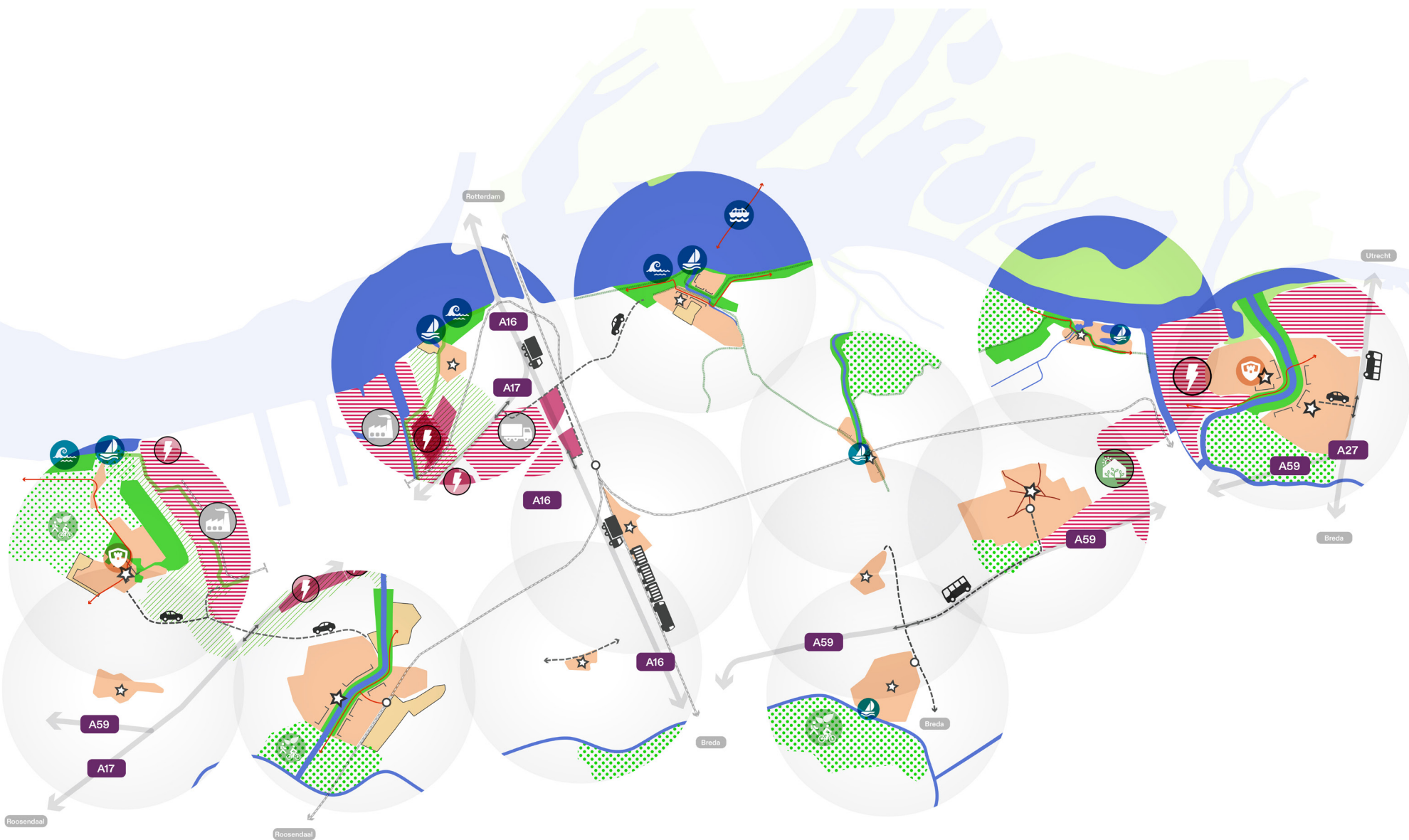
6. Advies technische ruimtelijke verkenningen

Op grond van het onderzoek is de conclusie dat de Powerport regio Moerdijk een cruciale locatie is om nationale en provinciale ambities waar te maken op het gebied van energie en verduurzaming. Maar zowel de economie als de leefbaarheid zijn niet geholpen met kleine onafhankelijke groeistapjes zonder plan erachter. Daarom adviseert de Ontwerptafel aan het bestuur van Rijk, provincie, gemeenten en waterschap om samen te besluiten hoe de volgende stap er moet uitzien.

In die stap moeten het doel en de ambitie worden bepaald. Duidelijk moet worden hoeveel ruimte er nodig is, wanneer volgende stappen moeten worden genomen en wat het zoekgebied is. Waar het een beslissing over de ruimtevrage betreft, gaat het niet alleen om ruimte voor nieuwe industrie in het kader van energie- en grondstoffentransitie. Er moet ook rekening worden gehouden met de ruimtevrage die voortkomt uit de toekomstplannen van de bestaande industrie in het HiM en het Amergebied.

Het voorstel is dat de gebiedsuitwerking een totaalplan wordt voor het hele Powerport regio Moerdijk-gebied. Uitgangspunt daarbij zijn de principes van brede welvaart. Het advies is dan ook als onderdeel van dit proces om alle belanghebbenden in beeld te brengen. Afgesproken moet worden wat hun rol is bij de uitwerking van een gebiedsvisie. De keuze voor uitbreiding van de industrie kan alleen worden gezien in relatie tot de gevolgen voor de woonkwaliteit in de regio, de landbouw, wateropgaven en natuur. Kiezen voor een profiel dat bijdraagt aan de nationale en regionale doelen en ambities vraagt om perspectief voor bewoners, boeren en ondernemers in de regio. Als de inrichting van het gebied grootschalig verandert moeten daar nieuwe kansen voor hen tegenover staan.

Wij adviseren ook om een communicatiestrategie op te zetten. Verder is verdieping nodig van de juridische grondbeleidzaken en de financieringsstrategie van de gebiedsontwikkeling.

† Woningen, natuur, landbouw, infra en energie zitten steeds meer in elkaars vaarwater. Hoe houden we de leefbaarheid voor de woonkernen op peil?

Technische ruimtelijke
verkenningen
Powerportregio
Moerdijk

DONASTEDENBOUW

**STUDIO —
BEREIKBAAR**

**Strategy
Unit**